DE CONSTITUTIONEEL.

NIEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

N°. 52. **Donderdag 29 November.** 1855.

Uitgever : C. H. SUSAN , Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : M. Schooneveld & Zoon, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N°. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. *f* 4.50 ; franco per post *f* 5.50.
Advertentiën van 1—6 regels *f* 1. Voor elken regel meer 15 cents ; behalve 35 cents zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelgeld daaronder begrepen.

Wat is Thorbeckianisme?

Wij hebben met belangstelling in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* gelezen twee artikelen, tot opschrift hebbende: »*De anti-revolutionnairen en het Ministerie*». Na de lezing van deze beschouwingen kwam het ons evenwel voor, dat, onder eene en dezelfde rubriek, twee geheel van elkander verschillende onderwerpen werden behandeld; en daar wij ons niet kunnen vereenigen met de wijze, waarop beide behandeld en voorgesteld zijn, geven wij aan de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* het volgende antwoord:

De heer VAN HALL had, bij de algemeene beraadslaging over de Begrootingswetten, o. a. gezegd, dat, hoewel er een groot verschil bestond tusschen de beginselen der anti-revolutionnaire partij en die van het Ministerie, dat Ministerie nogtans menigmaal met haar in practische resultaten overeenstemde.

Het is aan deze verklaring, dat de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* haar eerste artikel wijdt; want zij behandelt er de vraag: »waarin dan die overeenstemming in practische resultaten bestaat?»

Zij maakt daartoe velerlei vergelijkingen, om *niet* overeenstemming, maar wel *verschil* te doen kennen; maar het komt ons voor, dat die vergelijkingen juist treffen *beginselen* (waaromtrent het verschil niet ontkend is) en geenszins de *resultaten*.

In de beantwoording van dat eerste artikel kunnen wij, overigens, zeer kort zijn, door bijvb. slechts op enkele resultaten te wijzen, die, hoe verschillend ook de beginselen zijn, waarvan wordt uitgegaan, in onderlinge overeenstemming zijn. Men denke slechts aan de souvereiniteit van het Huis van Oranje, aan de leer omtrent de ministeriële verantwoordelijkheid, aan de stelling, die in den Staat aan den Koning toekomt, en aan het aandeel, dat Hij in de Regering moet hebben, aan het beginsel om niet alle magt, alle zelfstandigheid bij het centraal bestuur over te brengen, enz. Dat zijn even zoo vele practische resultaten, waarin Ministerie en anti-revolutionnairen, ondanks het verschil van beginselen, overeenstemmen.

Het schijnt, dat de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* zich geen enkel dezer »resultaten» heeft kunnen herinneren; want zij maakt gebruik van een kwinkslag — niets meer — die door den heer GROEN is gebezigd, en komt tot de slotsom, dat alle overeenstemming slechts zou bestaan in *ééne zaak*, namelijk »in de vrees voor éénen man», of, zoo als zij de uitdrukking later rectificeert: »in het aanjagen van vrees voor éénen man», den heer THORBECKE.

Aan dat onderwerp van voorgewende overeenstemming wijdt de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* haar tweede artikel, en wij zullen daarbij wat langer stilstaan.

Wij vestigen er, in de eerste plaats, de aandacht op, dat de *N. R. Ct.* hier gaaf aanneemt eene bewering van den heer GROEN, welke evenwel niet is geweest de juiste opgave der houding van het Ministerie. Gelijk de heer GROEN de politiek van het Ministerie slechts kon beoordeelen, door een ander programma te schuiven in de plaats van dat van April 1853 (en tot ons leedwezen schijnt de *N. R. Ct.* ook dit feit in haar eerste artikel zich niet herinnerd te hebben), zoo kon ook de bedoelde overeenstemming slechts dàn gevonden worden, wanneer men het Ministerie een »vrees» toedichtte, waarvan het betoond heeft nooit bekropen te zijn geweest. De *N. R. Ct.* verzuimt dan ook hare lezers mede te deelen, dat de heer VAN HALL het toegedichte aandeel in die vrees, namens het Ministerie, op duidelijke wijs en in overeenstemming met de feiten, heeft gerefuteerd: »Neen, M. H.!», — zeide de Minister van Buitenlandsche Zaken — »dit heeft het Ministerie niet gedaan (vrees aanjagen voor één man). *Ik beroep mij op u allen*, om te bevestigen, dat, wanneer »een enkele geachte Staatsman, dien men hier op het »oog heeft, gesproken had, het dan dit Ministerie of »de spreker zelf was, die onmiddellijk opstond om »het woord te voeren. Ik vraag, of het niet genoeg »was dat die Staatman een woord had gesproken, om »den Spreker als het ware te dwingen tot eene weder»legging daarvan? Neen, wanneer het dit Ministerie »ware te doen geweest, om zich door vrees in te boe»zemen staande te houden, dan geloof ik dat de Spr. »en vooral zij, op wier geschrift hij gewezen heeft, het »Ministerie eene groote dienst hebben bewezen; want »ik geloof niet, dat er aan de Natie in het algemeen, »niet aan deze of gene partij, maar aan alle welden»kenden, een grooter schrikbeeld kan voorgehouden »worden, dan dat van de denkbeelden, welke die man»nen zouden wenschen te verwezentlijken.» (1)

Dat vrees-aanjagen voor THORBECKE en de Thorbeckianen — zegt de *Nieuwe Rotterd. Ct.* — is »eigenlijk een personele strijd.» Dat moeten wij ontkennen en zullen het, door ons volgend betoog, bewijzen; maar reeds nu vragen wij: of de *Nieuwe Rotterd. Ct.* niet gelooft, dat in den heer THORBECKE *de beginselen eener partij* worden bestreden?

Het geheele doel, waarom tegen THORBECKE wordt gestreden, is, zegt zij verder, »om de liberale politiek »te verstikken en anti-liberale theoriën ingang te doen »vinden.» Op deze beschuldiging heeft de *N. R. Ct.* zelve het treffendste antwoord gegeven.

In haar eerste artikel erkent zij, dat het *tegenwoordig* Ministerie, in zaken van wetgeving, met de kerkgenootschappen *niet* in overleg treedt; den Staat *niet* bestuurt in de rigting eener enkele godsdienstige gezindte; bij het begeven van posten *niet* naar de godsdienst vraagt van hen, die solliciteren; alle godsdienstige geschillen tot de kerk wenscht te bepalen en ze van staatkundig terrein te verbannen; voorstaat vrijen handel en daarom geheel vrije concurrentie bevorderen moet; al wat tot heil van het vaderland strekt, voorstelt, al komt het van de oppositie. Een Ministerie, dat *aldus* handelt, kan kwalijk beschuldigd worden van »anti-liberale theoriën ingang te willen doen vinden»; en wanneer nu dat zelfde Ministerie bestrijdt het stelsel van den heer THORBECKE en de zijnen, dan moet in dien strijd iets anders gelegen zijn, dan hetgeen de *N. R. Ct.* wil doen gelooven; dan moet dat stelsel, volgens de overtuiging van dat Ministerie, om zijne *beginselen* afkeurenswaard geacht worden.

De strijd tegen den heer THORBECKE (d. i. tegen zijn *stelsel*) is, derhalve, de *N. R. Ct.* heeft het zelve bewezen, noch het gevolg van »vrees», noch toe te schrijven aan het doel, »om aan anti-liberale theoriën ingang te doen vinden.»

Maar wat is het dàn, vraagt de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*? »Wij wenschen» — zegt zij — »dat »men de namen laat varen en de zaken behandelt. »Men zegge ons: wat verstaat men door Thorbeckia»nisme? Wat is eigenlijk een Thorbeckiaan? Als men »de bepaling daarvan zal hebben gegeven, dan eerst »zal het kunnen blijken, of de schrikbeelden, die men »dagelijks oprigt, eenige wezenlijkheid hebben, of niet.»

Wij maken geenerlei bezwaar, om die vraag zeer duidelijk, en even cathegorisch, te beantwoorden. Niets is gemakkelijker, omdat het antwoord voor de hand ligt en men daghelder kan aantoonen, dat men niet schermt met een schrikbeeld, maar dat men zich kant tegen eene rigting, welke in strijd is met den geest, waarin de gewijzigde Grondwet is vastgesteld, in strijd met het volkskarakter.

Men heeft het Thorbeckianisme van tweeërlei standpunt kunnen leeren kennen: als *regeringspartij* en als *oppositie*.

Wat heeft het bewezen te zijn als *regeringspartij?*

Magteloos, om de meest gewigtige onderwerpen van wetgeving te regelen, ondanks het groote overwigt, dat zij in de Tweede Kamer bezat. Die magteloosheid was het gevolg van het besef, dat hare rigting was *anti-nationaal*. Daarom deinsde men terug, om door te drijven wat men welligt van eene volgzame meerderheid zou hebben kunnen verwerven; ondanks zich zelve werd dat Thorbeckianisme door de werking van den nationalen tegenzin verlamd.

Door het Thorbeckianisme werd, als regeringspartij, niet in het oog gehouden het verband, dat er tusschen dit Nederlandsche volk, krachtens zijne historie, bestond en blijft bestaan in het Huis van Oranje. Dat Thorbeckianisme brengt mede, dat het aandeel des Konings in de Regering niet meer merkbaar was. De ministeriële verantwoordelijkheid werd niet gebruikt om den Koning te dekken: het werd gebezigd om Hem voor het oog des Volks te verbergen. De regering des Ministers trad in de plaats van die des Konings.

Van de andere zijde werd door het Thorbeckianisme, als regeringspartij, de ministeriële verantwoordelijkheid toegepast in een zin, ten eenemale strijdig met alle constitutionele begrippen omtrent dat groote en heilzame beginsel. Nooit is er een Ministerie geweest, als dat van het Thorbeckianisme, dat uit zoo heterogene bestanddeelen was zamengesteld. Tijdens die partij aan het Bewind was, zag men Ministers medewerken aan den val van ambtgenooten, hoorde en zag men den eenen Minister den ander bestrijden, werd *het Ministerie* geabsorbeerd door het schier dictatoriale gezag van *één Minister*.

Het Thorbeckianisme, als regeringspartij, trachtte het Nederlandsche volk te sluiten in het dwangbuis der wetgeving, door, in strijd met zijne eigene, vroeger zoo luid rondgebazuinde theoriën, het »alvermogen van den Staat,» in de regeling van de vrijheid van het individu, in de beperking van de zelfstandigheid der gemeenten en provinciën, in den ruimsten zin te huldigen.

Door het Thorbeckianisme als regeringspartij werd, blijkens zijn uitleg, aan de Grondwet gegeven, die Grondwet slechts beschouwd als een vorm van overgang, om welligt in de toekomst te komen tot een anderen staat van zaken, die bij het Nederlandsche volk niet gewild is. Van dàar de ministeriële willekeur; van dàar de rekbaarheid, waarmeê men in de Grondwet wist te vinden, wat men er in zocht; doch waardoor, van lieverlede en als ongevoelig, de Grondwet werd een bewegelijke grondslag, waaruit alle mogelijke, met de geschiedenis onzer Staatsinstellingen strijdige, theoriën en toepassingen konden gekneed worden.

En nu het Thorbeckianisme als *oppositie*?

Dat heeft, sedert April 1853, getoond te zijn eene oppositie quand-même; meestal partij-belang, zeldzaam het algemeen belang op het oog hebbende. Dat Thorbeckianisme, als oppositie, keurt af *al* wat van het Ministerie afkomstig is; en zijn daarvoor geene redenen op te geven, dan wordt eenvoudig *tegen* gestemd. Het bestrijdt al wat het, zelf aan het bestuur zijnde, heeft goedgekeurd, of waartoe het zelf de impulsie heeft gegeven; wij verwijzen bijv. naar ons artikel »*Inconsequentie*» van eergister. Het dringt aan op het nemen van maatregelen, die het, toen het aan het Bewind was, onuitvoerlijk achtte of verzuimd heeft voor te stellen. Van elke gelegenheid maakt het gebruik, om de Regering in décline te brengen bij het Volk en zich daardoor aangenaam te maken, door zich voor te stellen als de eenige en uitsluitende behartiger der Volksbelangen, ofschoon het die belangen, toen het daartoe de magt had en in de gelegenheid was, niet heeft voorgestaan als het thans, als oppositie, verklaart, dat de pligt eener Regering zou zijn.

Ziet hier, wat wij verstaan onder Thorbeckianisme. Wij wapenen ons dus niet met schrikbeelden, maar wij strijden tegen beginselen, die, als regeringspartij toegepast, ons gevaarlijk voorkomen zoo voor het Huis van Oranje als voor het Vaderland; en als oppositie weinige blijken dragen van opregtheid en wezenlijke vaderlandsliefde.

---

(1) Bijblad, blz. 73.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Op nieuw zijn eenige geruchten nopens vredelievende schikking in omloop. Te Weenen sprak men van onderhandelingen, van eene conferentie, welke te Dresden zou worden gehouden, en meer dergelijke geruchten. De oorsprong daarvan moet gezocht worden in de ophanden zijnde terugkomst te Weenen van den generaal graaf Stackelberg, adjudant van Keizer Alexander, aan welken generaal een bevelhebberschap bij het leger in de Krim was opgedragen, maar die nu van den Czaar last bekomen heeft om terug te keeren naar zijn post van militair gezant van Rusland te Weenen, met bepaald bevel om den weg over St. Petersburg te nemen. Die omweg is groot; maar juist daaruit leidt men af, dat de generaal te St. Petersburg belangrijke instructien zal bekomen, alvorens zich naar Weenen te begeven.

De *Times* houdt zijnerzijds vol, dat de graaf van Munster eenige openingen van vredelievenden aard zou hebben gedaan, en het blad wederspreekt, in dat opzigt, het half-officiële berigt uit Pruissen. Wat er ook van een en ander zij, zeker is het, dat de oorlogstoerustingen voortdurend, op eene groote schaal plaats hebben en dat verscheidene leden van het Britsch parlement in de jongste dagen in openbare vergaderingen sterker dan ooit voor de voortzetting van den oorlog gesproken hebben. Zelfs de heer Fox, een groot voorstander van de beginselen der vredes-maatschappij, heeft zich nu in het voordeel van den oorlog verklaard en heeft de verdediging der staatkunde van lord Palmerston tegen de Manchester school op zich genomen. De *Times* trekt hieruit het gevolg, dat de fabriek-steden meer en meer tot die staatkunde beginnen over te hellen, en het blad verwacht dan ook in het aanstaande parlement eene krachtige partij ten voordeele des bewinds.

Intusschen schijnt er nog veel onzekerheid te bestaan, of en wanneer het tegenwoordige parlement bijeen zal komen, en of het niet ontbonden zal worden. Tevens spreekt men van nog bestaande verdeeldheid in het Engelsch bewind.

De *Morning Advertiser* houdt vol, dat het lagerhuis niet onmiddelijk ontbonden zal worden, en dat het genoegzaam bewezen is, dat eerst in de maand Maart e.k. zal besloten worden tot het doen van een beroep op het volk. Wat men er ook van zegge, aldus gaat dat blad voort, de dag der zamenkomst is nog niet bepaald.

Overigens verzekert de *Morning Advertiser*, dat er bij voortduring veel verdeeldheid in den boezem van het kabinet bestaat. Vooral zou zulks het geval zijn ten aanzien der volgende vraagpunten: Hoedanige middelen te vinden om het te voorziene tekort in de financien te herstellen? Hoedanig men in de oorlogskosten zal voorzien? Op welke wijs de oorlog verder zal geleid worden? en welke voorwaarden tot vrede men, des voorkomende, zou kunnen aannemen?

De blokkade van de Witte zee is in de maand October opgeheven.

HET OOSTERSCH OORLOGSTOONEEL.

Van de Noordelijke forten te Sebastopol schieten de Russen met gloeijende kogels. De bondgenooten beantwoorden het vuur, doch trachten vooral de stad te slechten.

Bij het nieuw aangekomen Duitsche vreemden-legioen heerschen ziekten.

Het Engelsch eskader had de Krim den 15den verlaten, als wanneer er een hevig vuur tusschen de noord- en zuidzijde van Sebastopol gewisseld werd. De schout-bij-nacht Pellion had zijne vlag aan boord van de *Napoleon* geheschen.

Naar men wil zou de blokkade van Kars voortduren, en bedreigde Omer-Pacha Sougdith.

TURKIJE.

Te Konstantinopel is eene broodzetting ingevoerd.

— Het proces tegen de Tunesische troepen wordt te Konstantinopel voortgezet.

GROOT-BRITTANNJE.

Het gerucht, als zou de hertog van Cambridge, lord Hardinge als opperbevelhebber van het Engelsche leger vervangen is niet gegrond, evenmin als het gerucht, dat de heer Frederick Peel zijn ontslag zou hebben genomen.

— De Koning van Sardinie heeft de uitnoodiging van den lord mayor, om de city te bezoeken, aangenomen.

De bankiers en kooplieden te Londen hebben een adres van gelukwensching aan den Koning van Sardinie onderteekend. De baron Rothschild heeft echter geweigerd daartoe mede te werken.

— De *Globe* deelt mede, dat generaal Windham benoemd is tot chef van den algemeenen staf in de Krim en dat generaal Sir Colin Campbell een der beide legercorpsen zal aanvoeren, waaruit het Engelsche leger, bij de hervatting der vijandelijkheden, zal zijn zamengesteld. Elk dier legercorpsen zal uit drie divisien bestaan.

— De gewezen Engelsche opperbevelhebber in de Krim, generaal Simpson, is te Londen teruggekeerd.

— Het proces tegen de redemptoristen, die beschuldigd zijn van in Ierland bijbels verbrand te hebben, is begonnen.

DUITSCHLAND.

Ook uit Noord-Duitschland hoort men thans klagten over de hooge suikerprijzen. Daarbij wordt tevens de wensch geuit, dat de inkomende regten op de koloniale suiker, alsmede de belasting op de fabricatie der beetwortelsuiker, verminderd mogten worden.

— Men meldt uit Luxemburg, dat de Kamer den 24sten dezer de spoorweg-overeenkomst heeft goedgekeurd, waardoor een zeer gewigtige maatregel genomen is in het belang van Trier en de geheele opper-Moezelstreek.

DENEMARKEN.

Het schijnt, dat de conferentie nopens den Sondtol op de komst van den heer Tegoborsky, commissaris van wege de Russische regering, wacht, om hare werkzaamheden aan te vangen. Meest alle andere staten hebben de verdediging hunner belangen opgedragen aan hare bij het Deensche hof geaccrediteerde gezanten. Enkel het kabinet van Washington heeft zijne bedoelingen nog niet doen kennen.

Gemelde Russische commissaris is bekend wegens zijn werk over de krachten van Rusland, in 1853 uitgekomen, en door zijnen pennestrijd met wijlen den beroemden Franschen schrijver Léon Faucher, over de geldmiddelen van Rusland.

— Het proces tegen de voormalige Deensche Ministers is geschorst, en dat uithoofde der ongesteldheid van den advocaat-generaal tot 24 November werd verdaagd, moet weder aangevangen zijn, maar niets doet tot dusverre het eind dezer zaak voorzien. De beschuldigden hebben eene incidentele questie opgeworpen, welke tot eenig gevolg zal hebben, eene vertraging der uitspraak in dit regtsgeding.

ZWEDEN.

De zending van generaal Canrobert naar het Noorden, houdt nog altijd de dagbladen bezig. De *Times* behelst een bijzonder schrijven uit Parijs, overeenkomende met dat in den *Indépendance*, en, volgens hetwelk de buitengewone gezant zeker wel een anderen last heeft gehad dan het louter overbrengen van de ridderorde; dat hij in zijne zending, al zij die ook geene bepaalde overeenkomst, vrij wel is geslaagd en dat dit later blijken zal.

De *Morning Post* zegt intusschen op zeer goeden grond de verzekeringen van den *Times*, betreffende de zending van generaal Canrobert, te kunnen tegenspreken. Deze generaal is, volgens eerstgenoemd dagblad, met geene zending, tot het sluiten van eene bepaalde overeenkomst belast, maar slechts om de gevoelens van Zweden te polsen.

FRANKRIJK.

De Keizer heeft met den Koning van Sardinie eene jagtpartij te St. Germain gehouden, en den 26 des avonds de voorstelling in de opera bijgewoond.

Des anderen daags werd eene wapenschouwing in het veld van Mars bijgewoond door den Keizer, de Keizerin en den Koning van Sardinie, bij welke gelegenheid veel geestdrift werd aan den dag gelegd.

SPANJE.

De voorgedragen herziening van het Spaansche tarief der invoerregten geeft aan de Londensche *Times* eenige hoop op eene betere toekomst voor dat land en inzonderheid voor deszelfs finantien. Door de beschermende regten en het verbodsstelsel, zegt dat blad, is de sluikhandel in Spanje zoo zeer toegenomen en de nijverheid zoo ver achteruit gegaan, dat thans de fabrikanten zelven, voor wier belang die beperkingen van het handelsverkeer ingevoerd werden, de grootste sluikers zijn, en de bedriegelijk ingevoerde producten van Engelsche en andere fabrieken als eigen maaksel verkoopen.

«Dit voor de welvaart des lands doodelijke stelsel (zegt de *Times* verder) heeft de generaal Espartero in het jaar 1842 trachten op te heffen, door de beschermende invoerregten te verlagen tot een bedrag, hetwelk aan den sluikhandelaar geen winst liet en niet langer eene ongerijmde ondersteuning voor een achterlijk fabriekwezen zou zijn. Deze regtschapen en vaderlandlievende poging was, naar wij gelooven, eene van de voornaamste oorzaken van zijnen val, die voor hem eene langdurige ballingschap en voor Spanje vele jaren van ellende en wanbestier ten gevolge had. Doch de generaal Espartero heeft zich door den slechten uitslag van vroegere pogingen niet laten afschrikken; zijn bewind heeft op nieuw de hand aan het goede werk geslagen, en een tarief voorgesteld, hetwelk, schoon geenszins eene volledige toepassing van het beginsel der handelsvrijheid, in allen gevalle eene groote en zeer belangrijke verzachting van het verbodsstelsel is. Maar het is de vraag of de voordragt ooit wet wordt, en vervolgens of de wet werkelijk ten uitvoer gelegd en gehandhaafd zal worden.»

BELGIE.

Dezer dagen is de voorgedragen begrooting van uitgaven voor het departement van oorlog over het dienstjaar 1856 in de afdeelingen der Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers onderzocht. Uit het rapport van dit onderzoek blijkt, dat de leden algemeen van de zijde der volksvertegenwoordiging eene nieuwe verklaring van Belgie's onzijdigheid wenschten en tevens, juist ook mede wegens die onzijdigheid, eene legermagt van zoo groote sterkte, als waarop de begrooting ingerigt is, noodig voor Belgie achtten. De aanhef van dat rapport, die door al de leden der centrale sectie goedgekeurd is, luidt aldus:

«Op welke punten, sedert onze politieke wedergeboorte, ook groote oneenigheid moge bestaan hebben tusschen de partijen, waarin de wetgevende kamers en het land verdeeld zijn, één punt is er, waarover men het altijd onderling eens geweest is, namelijk de handhaving der voorwaarden, waarop Belgie door de verdragen van 1839 onder de natien van Europa is opgenomen. Volstrekte onzijdigheid in alle geschillen, die tusschen de andere gouvernementen mogten oprijzen, is ons door het hier bedoelde verdrag opgelegd. Wij zeggen *opgelegd*; immers de onzijdigheid jegens allen was, om zoo te spreken, de voorwaarde, wier vervulling vooraf moest gaan aan de erkenning van Belgie's onafhankelijkheid door de vijf groote mogendheden, die te Londen raadsvergadering hielden.

«Sedert dat verdrag, hetwelk ons noopte om ons aan eene smartelijke opoffering te onderwerpen, heeft Belgie, gelijk te verwachten was, zich getrouw aan geest en letter der diplomatische overeenkomsten betoond. In den loop der volgende gebeurtenissen heeft men ons nimmer inbreuk op onze verbindtenissen jegens Europa zien maken. Het volkskarakter heeft zich zijn alouden roem van regtschapenheid waardig betoond. Dit gedrag heeft ons de achting der beschaafde wereld verworven, en een eind gemaakt aan de bezorgdheid, waarmede de groote mate van volksvrijheid, die den grondslag en de kracht der constitutie van 1831 uitmaakt, door sommigen beschouwd werd.

«De eerste 25 jaren van ons volksbestaan zijn de stelligste verklaring, de zekerste waarborg, die wij ten aanzien onzer toekomstige besluiten kunnen geven. De ligging en kleinheid van ons land verpligten ons tot eene rol van ondergeschikt gewigt, in vergelijking met die welke de groote natien zich voorbehouden hebben. Deze hebben ons uitgesloten van alle bemoeijing met de beslechting der vraagstukken, betreffende het magtsevenwigt in Europa; doch van dien kant de verpligting tot onzijdigheid op ons nemende, zijn wij juist daardoor des te meer gehouden tot medewerking aan en tot verantwoordelijkheid voor de beslechting der niet minder belangrijke vragen betreffende het geluk en de binnenlandsche welvaart der volken. Is deze rol al minder glansrijk, zij heeft echter haar nut voor de groote natien evenzeer als voor de kleine.

«Het budget van oorlog voor 1856 heeft geen stof tot eenige discussie in de afdeelingen der Kamer aanleiding gegeven. Dit is onzes inziens toe te schrijven, deels aan de wet tot regeling der landmagt, die onlangs door de wetgevende magt is vastgesteld, en deels aan de gewigtige gebeurtenissen, die in Europa plaats hebben. Die gebeurtenissen maken het voor ons raadzaam, ons steeds gereed te houden om de pligten, welke onze hoedanigheid van onafhankelijken onzijdigen Staat in voorkomende gevallen kan medebrengen, te vervullen en om ons te handhaven op de plaats, die wij sedert het vierde eener eeuw onder de vrije natien ingenomen hebben.»

VEREENIGDE STATEN.

Volgens een gerucht, dat ons vrij onwaarschijnlijk voorkomt, zou de Regering zich van het eiland St. Thomas dat aan Denemarken behoort, willen meester maken, indien de Deensche regering hare eischen op den Sondtol met kracht mogt willen doorzetten.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN WOENSDAG, 28 NOVEMBER.

In deze zitting is ingekomen eene Koninklijke boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet, strekkende tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1855, betrekkelijk eene subsidie ten behoeve van de maatschappij van weldadigheid. Verzending aan de afdeelingen.

Is ontvangen eene missive van den Minister van Kolonien, waarbij, naar aanleiding van het verslag der afdeelingen over hoofdstuk XI der Staatsbegrooting voor 1856, wordt toegezonden een afschrift van het Kon. besluit, houdende bepalingen nopens de muntloonen voor de koperen pasmunt van Nederl. Indie. — Drukken en ronddeelen.

Aan de orde is het opmaken van de lijsten van kandidaten tot vervulling der betrekkingen van lid van den Hoogen Raad der Nederlanden, en wel in de eerste plaats ter voorziening in de vacature, veroorzaakt door het overlijden van den heer Mr. J. Op den Hooff. Tot stemopnemers worden benoemd de heeren: Bieruma Oosting, Wijbenga, Hengst en van Akerlaken.

De heer WINTGENS doet eene motie van orde, om eerst te stemmen een eersten kandidaat voor de eerste lijst dan den eersten kandidaat voor de tweede lijst; vervolgens de tweede kandidaten enz. Hij gelooft, dat daardoor het gevoelen der Kamer, betrekkelijk de eerste kandidaten, beter zou worden uitgedrukt.

De VOORZITTER oordeelt daarentegen, dat het meer regelmatig zijn zal, zoo als gewoonlijk de vijf kandidaten voor elke lijst achtervolgens te benoemen.

Den heer VAN ECK is het onverschillig, hoe tot de verkiezing worde overgegaan, maar hij geeft in bedenking om de namen, die op de eerste lijst zullen geplaatst worden, niet op de tweede lijst te brengen, en zulks met het oog op art. 158 der Grondwet. Als op de tweede lijst dezelfde personen als op de eerste geplaatst worden, dan is het geene voordragt van vijf personen.

Daar het voorstel van den heer Wintgens niet ondersteund wordt, zoo wordt besloten om op de gebruikelijke wijze tot de verkiezing over te gaan, zoo als door den president is aangegeven.

Er zijn thans 64 leden tegenwoordig.

De Kamer gaat over tot het opmaken van de eerste lijst van Kandidaten.

EERSTE KANDIDAAT. — 1e *stemming*. De heeren Mr. Voorduin 19, Wichers 15, Vos 9, Karseboom 7, Vredenburch 5, de Jong van Beek en Donk en Tadama elk 2 stemmen, F. A. van Hall, Karseman, Levyssohn, F. C. Donker Curtius en Schmolk elk 1 stem.

2e *stemming*. De heeren Voorduin 24, Wichers 19, de Vos 9, Karseboom en Vredenburch elk 5 stemmen, Schmolck en Tadama elk 1 stem.

Tusschenstemming de heeren Karseboom 37 en Vredenburch 25 stemmen en 2 blanco-biljetten.

3e *stemming*. De heeren Voorduin 32, Wichers 19, Vos 8, en Karseboom 4 stemmen, terwijl er 1 stem op den heer Vredenburch werd uitgebragt, die volgens art. 93 van het reglement van orde afgetrokken werd.

Derhalve zal de heer Mr. J. C. VOORDUIN, raadsheer in het provinciaal geregtshof in Utrecht, als eerste kandidaat op de lijst geplaatst worden.

Er zijn thans 65 leden tegenwoordig.

TWEEDE KANDIDAAT. — 1e *stemming*. De heeren Mr. Karseboom 22, de Vos 10, Vredenburch 6, Tadama en Wichers elk 5, de Jong van Beek en Donk 4, Meeussen en Metman elk 3 stemmen, Schmolck, Hoekwater, van den Broecke, van der Sanden, van Eck en Levyssohn elk 1 stem, en 1 blanco.

2e *stemming*. De heeren: Karseboom 35, de Vos en Meeussen elk 7 stemmen, Vredenburch 5, Tadama 3, de Jong van Beek en Donk 2 stemmen, Eloot, Metman, van den Broecke, Thorbecke en van Deinse, elk 1 stem en 1 blanco.

De heer Mr. F. F. KARSEBOOM, advokaat-generaal bij het Prov. geregtshof in Noordholland, is mitsdien tot tweede kandidaat gekozen.

DERDE KANDIDAAT. — *1ste stemming.* De heeren Mrs.: de Vos, 12; Meeussen, 11; van Akerlaken, van der Sande en Vredenburch, ieder 8; Metman, Elout van Soeterwoude en de Jong van Beek en Donk, ieder 3; van den Broek en Tadama, ieder 2; Schmolck, van Deinse, A. de Pinto en Storm, ieder 1 stem. — Er werd een blanco-biljet in de bus gevonden.

2de stemming. — De heeren Mrs: Meeussen, 22; de Vos, 9; Vredenburch, 8; van Akerlaken en van der Sande, ieder 7; Elout, 4; van Deinse en Tadama, ieder 2; en Schmolck, van den Broek, van der Linden en Metman, ieder 1 stem.

Voor dat tot de tusschenstemming over de heeren van Akerlaken en van der Sande wordt overgegaan, wenscht de heer VAN LENNEP te weten, wie op de lijst zal gebragt worden. Spreker kent meer dan een van denzelfden naam, namelijk den heer van Akerlaken, advocaat te Hoorn, en van Akerlaken, lid der Kamer. Spr. verzoekt de leden hierop bedacht te zijn.

Alsnu tot de *tusschenstemming* wordende overgegaan, verkrijgen de heeren Mrs.: D. van Akerlaken, 35 stemmen; van der Sande, 22; D. van Akerlaken, burgemeester van Hoorn, 5; en Meeussen, 1 stem. *Twee* blanco-biljetten worden in de bus gevonden.

3e *stemming* (64 leden tegenwoordig). De heeren Mrs.: Meeussen, 32; de Vos, 17; Vredenburch, 10; van Akerlaken, 6, en Metman, 1 stem. *Drie* blanco-billetten in de bus.

Van deze stemming moetende afgetrokken worden de drie blanco-biljetten en de *eene* stem op den heer Metman uitgebragt, zoo is de heer Mr. K. A. MEEUSSEN, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, tot *derden* kandidaat benoemd.

VIERDE KANDIDAAT. — (59 leden tegenwoordig). 1e *stemming.* De heeren: Mrs. de Vos en Vredenburch ieder 9 stemmen; de Jong van Beek en Donk, 6; Metman 5; van der Linden, Tadama, Elout, en van Akerlaken, ieder 4 stemmen; de Pinto, 3; van der Sande en Levijssohn, ieder 2; van Deinse, Schmolck en Nolthenius, ieder 1 stem. — *Vier* blanco biljetten in de bus.

2e. *stemming* (61 leden). — De heeren: Mrs. de Vos, 14 stemmen; Vredenburch, 11; Metman, 10; de Jong van Beek en Donk, 6; de Pinto en van der Linden, ieder 4; Tadama, Elout en van Akerlaken, ieder 3; Levyssohn, van der Sande en van Rappard, ieder 1 stem.

3e *stemming* (63 leden). De heeren: Mrs. Metman, 25; de Vos, 17; de Jong van Beek en Donk, 11 en Vredenburch 10 stemmen.

4de *stemming* (62 leden). De heeren: Mrs. Metman 33 en de Vos, 27 stemmen. *Twee* blanco biljetten in de bus.

Derhalve is de heer Mr. L. METMAN, advocaat bij den Hoogen Raad der Nederlanden, oud lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, tot *vierden* kandidaat benoemd.

VIJFDE KANDIDAAT. — 1e. *stemming.* (65 leden tegenwoordig). De heeren Mrs. de Vos, 11 stemmen; Vredenburch, 10; de Pinto en Tadama, ieder 7; de Jong van Beek en Donk, 6; van Heiden Reinestein, 5; Gordon, 4; Schmolck en van der Sande, ieder 2; Jespers, van Eck, Levyssohn, Sassen, advokaat te Maastricht, Henny, van Akerlaken en Groen van Prinsterer, ieder 1 stem. — *Twee* blanco-biljetten in de bus.

2e *stemming* (63 leden). De heeren Mrs. de Pinto, 15; Vredenburch, 11; de Vos, 10; Tadama, 9; de Jong van Beek en Donk, 4; van Heiden Reinestein, 3; Jespers en Gordon, ieder 2; van Akerlaken, van der Sande en van Eck, ieder 1 stem. *Vier* blanco-biljetten.

3de stemming (64 leden). — De heeren Mrs.: de Pinto, 25; de Vos, 16; Vredenburch, 13; Tadama, 9. — *Een* blanco-biljet.

4de stemming. — De heeren Mrs.: de Pinto, 35; de Vos, 29 stemmen. — *Een* blanco biljet.

Mitsdien is tot *vijfden* kandidaat benoemd de heer Mr. A. de PINTO, advocaat bij den Hoogen Raad der Nederlanden en lid van den gemeenteraad van 's Gravenhage.

Alsnu wordt overgegaan tot het opmaken van den tweede lijst van Kandidaten voor het lidmaatschap in den Hoogen Raad der Nederlanden, in de plaats van den heer Donker Curtius.

EERSTE KANDIDAAT. — 1e *stemming.* De heeren: Mrs. Wichers, 18; de Vos, 14; Karseboom, 13; Vredenburch, 6; D. Donker Curtius, Tadama en Meeussen, ieder 2 stemmen; Donker Curtius (advocaat), van Akerlaken, Schmolck, van den Broek, van Deinse en Versfelt, ieder 1 stem. *Twee* blanco-biljetten.

Niemand de volstrekte meerderheid verkregen hebbende, zal men tot eene tweede geheel vrije stemming moeten overgaan. Alvorens vraagt echter de heer STORM VAN 'S GRAVESANDE het woord. Hij verlangt dat uitgemaakt worde, of ook kan gestemd worden op heeren, die bereids op de eerste candidaten-lijst voorkomen. Hij meent het tegendeel, doch verlangt in allen gevalle, dat de zaak uitgemaakt worde. Daar de Grondwet vordert voor elke candidatuur vijf personen, zoo spreekt het van zelf, dat op de twee lijsten tien personen moeten voorkomen, waaruit 's Konings keuze plaats zal hebben. Brengt men nu eenige derzelfde namen van de 1ste lijst ook op de tweede, dan bepaalt zich de keuze des Konings tot minder dan 10 personen.

Over dat punt ontstaat eene vrij langdurige woordenwisseling, waaraan deel nemen de heeren: van Lennep, van Zuijlen, Mackay, van Hoëvell, van Nispen, Thorbecke, Storm van 's Gravesande, van Goltstein en Sloet tot Oldhuis.

De heer VAN GOLTSTEIN stelt als motie van orde voor, de zamenstelling van de tweede candidaten-lijst uit te stellen tot na de benoeming van een lid van den Hoogen Raad uit de eerste candidaten-lijst. — Die motie wordt *verworpen* met 39 tegen 26 stemmen.

Alstoen stelt de heer STORM VAN 'S GRAVESANDE bepaald voor, dat de stemmen, die zijn of zullen worden uitgebragt op heeren, die bereids op de eerste lijst zijn gebragt, niet in aanmerking zullen komen bij het opmaken van de tweede lijst. Over dat voorstel wordt het woord gevoerd door de heeren Thorbecke, van Rappard, van Goltstein, van Nispen en van Lijnden, trekkende de heer Storm van 's Gravesande ten slotte zijn voorstel in.

Alsnu wordt overgegaan tot de *tweede* stemming voor den *eersten* kandidaat. — De heeren Mrs: Wichers, 24; de Vos, 18; Karseboom, 9; Vreedenburch, 6; F. C. Donker Curtius, 3; van Akerlaken, Tadama en van den Broeke, ieder 1 stem.

3e *stemming.* — De heeren: Mrs. Wichers, 26; de Vos, 23; Karseboom 9; Vredenburch 5. — Blanco 2 biljetten.

4e. *stemming.* — De heeren Mrs. de Vos 32; Wichers, 30; blanco 2; onleesbaar 1.

Derhalve is de heer Mr. C. L. de Vos, president van de Arrond.-regtbank te Utrecht, tot *eersten* candidaat benoemd.

Op voorstel van den heer Rochussen wordt met 40 tegen 21 stemmen besloten de verdere werkzaamheden heden avond te vervolgen.

De zitting is daarna gescheiden tot heden avond ten 7½ ure.

De daartoe benoemde Commissie uit de Tweede Kamer heeft thans verslag uitgebragt over de inlichtingen, gegeven door den Minister van Binnenlandsche Zaken op het adres van den heer M. L. van der Tol, houdende klagte over het niet op nieuw aanvragen van ontheffing van inwoning door den, tot burgemeester van Zwartewaal herbenoemden, heer C. Kwak.

Uit de gegeven inlichtingen blijkt, dat zoodra de Regering kennis had gekregen van de dwaling, waarin de heer Kwak ten deze was vervallen, de genoemde burgemeester daarop aandachtig is gemaakt, en deze dien ten gevolge eene vernieuwde ontheffing der verpligting tot inwoning heeft gevraagd en verkregen. De Commissie concludeert derhalve, dat de zaak zal beschouwd worden als te zijn volkomen in orde, dat hier noch afwijking noch schending van eenige wetsbepaling aanwezig is, en dat den Minister zal worden dank gezegd voor de gegevene inlichtingen.

Bij Koninklijke Boodschap van 22 November jl. is aan de Tweede Kamer ingezonden een wets-ontwerp, strekkende tot verklaring van algemeen nut van den aanleg van den weg van Ude over Zeeland en Rekz naar Overlangel, provincie N. Brabant.

De Regering heeft, vergezeld van eene nota van wijzigingen, ingezonden haar antwoord op het Voorloopig Verslag der Kamer, betrekkelijk het wets-ontwerp, houdende bepalingen omtrent den tijdelijken opslag van meel in entrepots en andere bergplaatsen.

Daaruit blijkt o. a. dat de Regering een groot deel der tegen het wetsontwerp aangevoerde bedenkingen toeschrijft, daaraan, dat men bij de beoordeeling niet is uitgegaan van het eenvoudige standpunt der Regering, namelijk: om op de meest eenvoudige wijze te voorzien in het gebrek van meel, dat zich, in Januarij, gedurende de eerste dagen na de afschaffing van den accijns, zou kunnen voordoen.

Het laat zich, vooral bij de duurte van het graan, dan ook niet verwachten, dat belangrijke hoeveelheden meel onder begunstiging der voorgedragen wet zullen worden opgeslagen; men stelt zich voor, dat dit in plattelands-gemeenten zich veelal tot weinige mudden zal bepalen, en in steden niet in zulke groote hoeveelheden, dat de gemeentebesturen niet gereedelijk eene bergplaats zullen kunnen aanwijzen. Die bemoeijenis en het maken van een tarief van kosten van huur is niet van dien aard, dat er eenige grond behoeft te bestaan voor de vrees, dat die besturen de belangen hunner geadministreerden niet gereedelijk zouden kunnen en willen behartigen, terwijl daar, waar in 1856 nog eene plaatselijke belasting op het gemaal zal worden geheven, bij het wets-ontwerp voor het belang der gemeentekas behoorlijk zorg is gedragen, zoodat ook uit dat oogpunt geen bezorgdheid voor mindere medewerking behoeft te bestaan.

Wat betreft de meening van sommigen, als zoude in het onderwerp bij administrative maatregelen hebben kunnen worden voorzien, de kracht van deze bewering verklaart de Regering, zonder nadere aanwijzing van het middel hoe, niet te begrijpen.

Eindelijk verklaart de Regering het zeer wenschelijk, en ook mogelijk te achten, dat dit wets-ontwerp vóór 15 December wet worde; maar zij vindt er niettemin bezwaar in, om hare in werkingtreding te vervroegen, en wel bepaaldelijk, omdat den gemeentebesturen eenigen tijd moet worden gelaten, zich op de best mogelijke wijze van geschikte bergplaatsen te voorzien.

De heer Rochussen heeft, onder dagteekening van 20 Nov., ingezonden aan de Tweede Kamer zijn antwoord op het Voorloopig Verslag, betrekkelijk zijn voorstel tot het instellen eener enquête omtrent het misbruik van sterken drank.

De inzage van dit uitgebreide stuk (het telt 20 folio-bladzijden) heeft ons overtuigd, dat de geachte voorsteller van het onderwerp in quaestie wezenlijk eene studie heeft gemaakt, die inderdaad merkwaardig is, en, ook al werd het voorstel niet aangenomen, van blijvende waarde en van wezenlijk nut zijn zal.

Wij nemen ons stellig voor, om, na afloop van de behandeling der begrooting, ook op dit belangrijk vraagstuk meer opzettelijk terug te komen, en moeten ons vóór het oogenblik, bij den overvloed van stof, die thans iederen dag voorkomt, bepalen tot het aanteekenen van de hoofdpunten, in de Memorie van Beantwoording voorkomende.

Al wat aangevoerd wordt met betrekking tot de toepassing van het regt van onderzoek, gaan wij, als tot de zaak zelve minder in verband staande, kortheidshalve met stilzwijgen voorbij.

De voorsteller tracht aan te toonen, 1o. dat het in te stellen onderzoek en de daardoor te verkrijgen uitkomsten liggen binnen de bevoegdheid der wetgevende magt; 2o. dat de te vervoeren uitkomst kan beantwoorden aan den onvermijdelijken omslag van het werk en aan het gewigt van de te verwerven volmagt; en 3o. dat het voorstel tot enquête die naauwkeurige omschrijving van het onderwerp des onderzoeks inhoudt, die blijkens art. 1 der wet van 5 Augustus 1850 gevorderd wordt.

Het derde punt vooral is met uitvoerigheid, maar niet minder met degelijkheid behandeld; want de voorsteller gaat daarin kortelijk na de geschiedenis van het onderwerp en den invloed van het misbruik van sterken drank op den *verstandelijken* toestand des volks. De voorsteller meent voorts, dat de middelen tot beteugeling of uitroeijing der kwaal, welke aan de hand zijn gegeven en die het onderwerp van onderzoek en overweging zouden kunnen uitmaken, talrijk zijn. Zij zijn, volgens de voornaamste in de, aan de Kamer gerigte adressen opgenoemde, de volgende:

1o. invoering eener wet, waarbij de vervaardiging en verkoop van gedistilleerd (anders dan tot werktuigkundig en geneeskundig verbruik) verboden wordt, bijaldien, na een daartoe in te stellen onderzoek, de wenschelijkheid en de mogelijkheid eener zoodanige wet mogt blijken;

2o. beperking door de wet of door de gemeentebesturen, ten gevolge eener bevoegdheid door de wet te verleenen, van het aantal plaatsen alwaar gedistilleerd wordt verkocht; derwijze dat de oprigting eener slijterij, tapperij of drankverkooperij, waar die nog niet bestaat, zou kunnen worden geweigerd;

3o. bepaling, dat die plaatsen des Zondags zullen gesloten en in de week niet geopend zijn vóór acht uur des ochtends en niet nà tien ure des avonds;

4o. verhooging van het patentregt voor branders, slijters, tappers enz.;

5o. opvoering van den accijns op gedistilleerde dranken tot zulk eene hoogte, dat zij niet meer kunnen blijven een voorwerp van dagelijksch en algemeen gebruik, maar een voorwerp van weelde worden;

6o. gelijkstelling van den accijns op binnenlandsch gedistilleerd met dien op buitenlandsch gedistilleerd;

7o. opheffing van den accijns op het bier;

8o. opname van openbare dronkenschap onder de overtredingen bij het Wetboek van Strafregt opgenoemd en met straf bedreigd;

9o. uitbreiding der artt. 1825, 1827 en 1828 van het Burgerlijk Wetboek tot schulden wegens gelaggelden, zoodat deswege geene regtsvordering worde toegestaan.

Bovendien zijn, in de afdeelingen der Tweede Kamer, nog de volgende middelen ter sprake gebragt:

A. vallende binnen het bereik van den wetgever:

1°. het gemakkelijk verkrijgbaar stellen der voornaamste levensbehoeften en dus de ontheffing dier levensbehoeften van alle daarop drukkende belastingen;

2°. wijziging van ons stelsel omtrent de nationale militie;

3°. het raadplegen van in vreemde landen, bijv. in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en Schotland en elders, bestaande wetten;

B. als kunnende zonder tusschenkomst des wetgevers door de Regering worden gedaan;

4°. het afschaffen der uitdeeling van sterken drank aan de zeelieden;

5°. het tegengaan van het gebruik daarvan bij de landmagt en in 's Rijks werkplaatsen;

6°. de zorg, dat niet tolgaarders of sluiswachters tevens tappers zijn;

7°. het te keer gaan van het gebruik van sterken drank door voerlieden en anderen, die bij openbare ondernemingen van vervoer in dienst zijn.

De geachte voorsteller eindigt met de verklaring, dat, ondanks den geringen bijval, welken zijn voorstel aanvankelijk heeft genoten, hij de beraadslaging over dat voorstel met vertrouwen te gemoet ziet. Hij vleit zich ook met de hoop, dat de Regering niet zal aarzelen de verklaring af te leggen van hare bereidvaardigheid, om in dezen het initiatief te nemen en na grondig onderzoek, zoo spoedig mogelijk, die voorstellen van wet te doen of die maatregelen in eigen boezem te nemen, welke nuttig en raadzaam bevonden zullen worden. In dat geval, waardoor zijn doel op eene andere, misschien nog beter en spoediger wijze zou kunnen worden bereikt, maar ook in dat geval alleen, verklaart de heer ROCHUSSEN zich bereid, zijn voorstel in te trekken.

's Gravenhage, 28 November.

Naar aanleiding van de mededeeling in de *Echo Universel*, ontvangt de *Arnhemsche Courant* van eene geachte zijde de stellige verzekering, dat de heer Mijer, nieuw benoemd Minister van Kolonien, tot de Protestantsche godsdienst behoort, en niet tot de Israëlitische.

Bij den Minister van Finantien zijn ontvangen de volgende waarden:

a. een bankbiljet van *veertig gulden*, door een Roomsch-katholijk pastoor, onder het postmerk Zevenaar van den 23sten dezer ingezonden, tot voldoening van aan het Rijk te kort gedane gelden; en

b. een postwissel van *veertien gulden*, ingezonden onder de letters A. L., postmerk Tilburg van 23 dezer, tot voldoening van te min betaalde successie-regten.

De Minister van Marine zal op Vrijdag, 30 dezer, geen audientie geven.

Heden middag wordt door den heer van der Goes, aftredend majoor der dienstdoende schutterij, in het hôtel *de l'Europe*, aan heeren officieren dier schutterij een afscheids-diner aangeboden.

Gisteren avond werd aan den nieuw benoemden majoor bij de dienstdoende schutterij, den heer H. C. A. Verhuell, door het muzijkkorps dier schutterij, eene serenade met fakkellicht gebragt. Vóór zijne woning op het Plein, werden verscheidene muzijkstukken uitgevoerd, die getuigden van den ijver, die door dat korps betoond wordt tot uitoefening van goede en schoone muzijk, hetgeen tot lof strekt van den verdienstelijken kapelmeester van dat korps, den heer Graue. De kolonel-kommandant, benevens het korps officieren, waren ten huize van den heer Verhuell ver-

eenigd. De serenade werd door schoon weder begunstigd. Eene ontelbare menigte bevond zich op het Plein.

Gister zijn de personen, die verzocht hebben als leerling-telegrafist in aanmerking te komen, aangeschreven, om zich tot het ondergaan van het vergelijkend onderzoek, aan het Ministerie van Binnenlandsche Zaken te doen vinden op Dingsdag den 11den December aanstaande, des voormiddags ten tien ure.

In deze residentie zijn aangekomen en aan het hôtel *de l'Europe* afgestapt de commandeur Gomes Robeiro en sir Belford Hinton Wilson en familie en A. da Silva, komende van Brazilie.

Amsterdam, 27 Nov. Naar men verneemt, is door het bestuur der afdeeling *Amsterdam* van de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw*, eene gouden medaille toegekend aan den heer H. Mulder, gezagvoerder van het barkschip *Sirius*, als onderscheiding wegens de goede overbrengst van eene belangrijke bezending levende planten uit Java, voor den heer J. A. Willink Wszn., die de aanvrage daartoe gedaan heeft, ingevolge besluit van 14 April 1855, door genoemde afdeeling genomen, ter aanmoediging tot het vervoeren van planten.

Arnhem, 27 Nov. Tot leden van de kamer van koophandel en fabrieken alhier zijn herkozen de heeren J. M. Blaauw en N. Verburgt; er zal eene overstemming moeten plaats hebben tusschen de heeren J. M. J. Engelberts, kassier en J. Verwaaijen, zout-fabrikant. Van de 430 kiezers hebben slechts 39 hunne stem uitgebragt.

Schiedam, 27 Nov. Tot leden der Kamer van Koophandel en Fabrieken alhier zijn herkozen de heeren J. A. J. Nolet en J. H. van Gent; er zal eene overstemming plaats hebben tusschen de heeren J. D. Meijer, J. H. Z. en J. F. Legner.

Leijden, 16 Nov. Heden vierde alhier de heer Dr. A. Hazebroek het halve eeuwfeest van zijne loopbaan als med. doctor. Onder de vele blijken van deelneming, zoo van wege de hoogeschool als van andere wetenschappelijke instellingen, ontving hij van de afdeeling Leijden der Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst een prachtigen gouden zak-inktkoker, en van de plaatselijke geneeskundige commissie een fraaijen zilveren beker.

Harderwijk, 27 Nov. Op den 1en Dec. a.s. zal van hier vertrekken, om op den 3en daaraanvolgende te Nieuwe Diep over te gaan aan boord van het schip *Willem* en *Karel*, een detachement suppletie-troepen, sterk 50 onder-officieren en manschappen, onder het kommando van den 2e luit. W. H. Good, en als medegeleider den 2e luit. G. P. P. Creutz, bestemd naar Suriname. Ook zal met deze gelegenheid vertrekken de offic. van gezondheid 2e kl. van het West-Indisch leger en alhier gedetacheerd geweest zijnde, F. A. C. Dumontier.

Alkmaar, 25 Nov. Eergisteren is in het Noordhollandsch Kanaal, nabij Boekel onder onze gemeente, het schip *Noord-Holland*, kapt. P. Fijn, met stukgoederen, bestemd naar de Saramacca, aangevaren door het binnengekomen schip de *Javaan*, en heeft daardoor aanmerkelijke schade (men zegt ongeveer *f* 3000) bekomen. De voor den *Noord-Holland* uitgaande sleepboot was in tijds ter zijde geweken, maar het grootere vaartuig volgde die rigting niet spoedig genoeg; de loods van de *Javaan* schijnt niet bij het roer te zijn aanwezig geweest.

Vlaardingen, 24 Nov. Op twee schepen na, welke nog verwacht worden, is onze geheele haringvloot behouden binnen gekomen, met uitzondering van één schip, hetwelk in den loop van den zomer op Stromness is achtergebleven en afgekeurd. De uitslag der visscherij kan over het algemeen, op enkele uitzonderingen na, vrij gunstig worden genoemd.

Gorinchem, 26 Nov. Heden zijn alhier ongeveer 1800 runderen ter markt gebragt. Het vet vee was zeer gezocht, maar weinig ter markt; kalfkoeijen zeer gewild; maar fokvee werd, uithoofde der schaarschte van het hooi, tot aanmerkelijk lagere prijzen verhandeld.

Middelburg, 26 Nov. De zaak van de administratie tegen den zoutzieder O. Verhagen te Goes, als appellant van een vonnis der arrond.-regtbank aldaar, waarvan de verdere behandeling voor het prov. geregtshof in Zeeland was bepaald op heden, is uitgesteld tot den 3en Dec. a. s. (*M. Ct.*)

Zuid-Beijerland, 27 Nov. Gisteren avond ten 5 ure ontdekte men brand te Hitzert; weldra bemerkte men dat het op de aanzienlijke hofstede was van Abraham Blaak. Daar men onmiddellijk toegesneld was, had men reeds het groot aantal vee losgesneden, doch daar men zich onledig hield met de vele waarde in het huis te bergen, deels op een speelwagen, terwijl de rest specie in den regenput werd geworpen (behalve papier p. m. *f* 80,000 specie); kon men niet beletten dat veel vee in de vlam liep, zoodat, behalve de oogst, 19 stuks rundvee en 6 paarden zijn verbrand. Men schat het verbrande op *f* 20,000 en zeide dat er niets verzekerd was. Ten circa 8 ure lag alles in puin.

Zierikzee, 26 Nov. Door den broodbakker A. Roothaert alhier, is eene machine uitgevonden om brood te bakken, die hij reeds geruimen tijd met goed succès gebruikt. Deze machine bakt met 4 stuks lange turf 11 Nederl. ponden brood in den tijd van één uur, en kan, wegens hare eenvoudigheid, door een kind bestuurd worden.

Breda, 26 Nov. Het gehouden onderofficiers-examen, tot den rang van 2de luitenant is heden ontbonden. Het verslag heden morgen opgemaakt, is vrij gunstig en daaruit moet blijken, dat het grootste deel der opgekomenen, de bewijzen van gevorderde kennis hebben geleverd.

Zutphen, 24 Nov. Bij het stedelijk bestuur alhier is dezer dagen van wege het ministerie van oorlog de concessie tot den verkoop der vestingwerken aan den IJsselkant ontvangen, zoodat men zich algemeen vleit, dat spoedig een aanvang zal kunnen gemaakt worden met de geprojecteerde en voor deze stad zoo zeer belangrijke haven.

Drunen, 26 Nov. Zaturdag jl. was de bepaalde dag, dat de kade in den Baardwijkschen Overlaat weggenomen en de zoogenaamde rijsberm geheel in orde moest zijn; hoewel men nog eenige dagen hieraan zal moeten werken, is echter de winter-toestand van vrijen doorloop van water in de provincie Noord-Brabant spoedig gereed, en hoopt men algemeen, dat men in het naderende wintergetij gelukkiger zal wezen dan het vorig jaar, toen men zich van 8 Dec. 1854 tot half April 1855 de communicatie van de Langstraat en het Land van Heusden bijna geheel zag afgesneden.

Leeuwarden, 26 Nov. Naar men verneemt is de opening van het telegraaph-kantoor alhier bepaald op den 1 December a. s.

Hoogeveen, 26 Nov. Men verneemt, dat alhier een manslag met voorbedachten rade is gepleegd jegens zekeren jongeling aldaar. De verslagene, des avonds van zijn meisje huiswaarts willende keeren, moet door een jongeling onverwachts op eene geweldadige wijze aangevallen en van het leven beroofd zijn. De dader schijnt daarna het lijk op eene zorgvuldige wijze verborgen te hebben; althans, ondanks alle ijverige nasporingen, is het nog niet gelukt, het lijk van den ongelukkige te vinden.

De politie en de aldaar gestationeerde dragonders, dienstdoende als maréchaussées, zijn dagelijks ijverig bezig om den vermoedelijken dader, die zich onmiddellijk uit de voeten heeft gemaakt, op te sporen, waarin men echter nog niet is geslaagd. Een paar andere met dit afgrijsselijk voorval in zekere betrekking staande personen, moeten reeds gearresteerd zijn.

Oost-Dongeradeel, 26 Nov. Men verneemt, dat de Raad dezer gemeente in deszelfs vergadering van den 29 Oct. jl., onder nadere approbatie van heeren Ged. Staten van Friesland, heeft besloten, om voor den jare 1856, aan de min bezoldigde onderwijzers dier gemeente, eene gratificatie te verleenen, ten einde eenigermate te gemoet te komen in de thans heerschende duurte van levensmiddelen, in verhouding met hunne bezoldiging als schoolopzieners.

PUBLIEKE VEILING VAN BOUWMANSWONINGEN EN LANDERIJEN.

28 November 1855.

Notaris F. M. SCHMOLCK.

No. 1. Eene bouwmanswoning, met heeren optrek, genaamd Groenhoven, mitsgaders stalling voor 34 beesten en verder meer getimmerten, alsmede eenige perceelen weiland, tuin, boomgaard, oprijlaan en boschhakhout, gelegen onder de gemeente Loosduinen, in den Oost-Escamppolder, nabij den straatweg, groot 8 bunders, 73 roeden 25 ellen; *f* 8950 prov. kooper A. van Duin.

No. 2. Drie perceelen Weiland, gelegen als voren groot 4 bunders, 36 roeden 50 ellen; *f* 3800. Prov. kooper A. van der Kroft.

No. 3. Een perceel teelland met boschhakhout, gelegen als voren; uitkomende aan den zijweg, groot 7 bunder, 46 roeden, 6 ellen; *f* 1025. Prov. kooper E. B. Tak.

No. 4. Een perceel weiland, gelegen als voren, groot 7 bunder, 44 roeden, 1 el; *f* 1600. Prov. kooper W. I. Eikendal.

No. 5. Eene Bouwmanswoning, met stalling en meer getimmerten, alsmede een perceel Tuinland, gelegen als voren, groot 26 roeden, 5 ellen; *f* 1975. Prov. kooper K. van der Bol.

No. 6. Eene Tuinmanswoning, met tuin aan den Loosduinschen straatweg onder de gemeente Loosduinen groot 2 bunders, 4 roeden, 10 ellen; *f* 5000. Prov. kooper W. I. Eikendal.

No. 7. Een perceel wei- of hooiland, gelegen als voren in den West-Escamp-polder aan den zijweg, groot 1 bunder, 64 roeden, 30 ellen; *f* 1275. Prov. kooper A. van Leeuwen.

No. 8. Eenige perceelen wei- of hooiland, gelegen als voren, groot 3 bunders, 75 roeden, 70 ellen; *f* 2900. Prov. kooper J. Hilgerson.

No. 9. Eenige perceelen wei- of hooiland, gelegen als voren, groot 3 bunders, 16 roeden, 70 ellen; *f* 2400. Prov. kooper N. Duinersveld.

No. 10. Eenige perceelen wei- of hooiland, gelegen als voren, groot 5 bunders, 4 roeden; *f* 3600. Prov. kooper C. J. van de Watering.

No. 11. Eenige perceelen wei- of hooiland, gelegen als voren, aan den Moerweg, groot 6 bunders, 25 roeden; *f* 5200. Prov. kooper M. Bodaan.

No. 12. Twee perceelen wei- of hooiland, gelegen als voren, groot 2 bunders, 88 roeden, 30 ellen; *f* 2650. Prov. kooper M. Bodaan.

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fr. Schouwb., Donderdag, 29 Nov. 6¾ ure. LUCIE DE LAMMERMOOR, grand opéra en 4 actes; RENAUDIN DE CAEN, vaudeville en deux actes.

Kon. Holl. Schouwb., Vrijdag, 30 Nov. 7
30 JAREN of HET LEVEN VAN EEN DOBBELA
tooneelspel in 3 bedrijven, 6 afdeelingen.

Advertentiën.

Bij H. A. M. ROELANTS, te *Schiedam*, ziet het licht:

EENE GOEDKOOPE UITGAA

der gezochtste WERKEN van

H. ZSCHOKK

Daarvan is heden verzonden:

GROOTE KLEINIGHEDEN.

VERHALEN. Tweede Druk. *f* 1,80.

Vroeger verscheen:

UW HUISBOEK

Derde Druk. In Linnen Band. *f* 1,50.

Alamontade,

DE GALEISLAAF.

Tweede Druk. In Linnen Band. *f* 1,50.

MIJN LEVEN, DENKEN EN WERKE

Derde Druk. In Linnen Band. *f* 2,50.

Binnen enkele dagen volgt:

Mijn omzien in de Wereld, en mijn opzien tot God.

Tweede Druk. In Linnen Band. *f* 2,50.

Van deze VOLKSBOEKEN zij reeds DUIZENDE EXEMPLARE verkocht, en nog dagelijks word het debiet grooter, waartoe de LAAG GESTELD PRIJS veel bijdraagt. (31)

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 28 November 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	62	1/16	62
Dito dito 1844.	3	73 1/16	1/8	1/16
Dito dito 1844.	4	92 1/16	1/8	—
O. I. L. 1844 . . .	4	—	—	—
Amort. Synd.	3 1/2	89	—	—
Hand.-maats.	4 1/2	129	—	—
BELGIE. certific. bij *Rotschild*. . .	2 1/2	49 3/4	—	—
RUSL. Bij *Hope* 1798 en 1816 . .	5	101 1/8	—	—
Dito 1828—1829 . .	5	100	—	—
Insch. in Assign. . .	6	—	—	—
Cert. van dito. . . .	6	56 3/8	1/2	—
Neg. 1831—1833. .	5	80 7/8	81 1/4	—
Hope en C°. 1840.	4	74 5/8	—	—
Stieglitz.	4	—	—	—
dito 1854.	5	80 1/2	—	—
Nieuwe Engels. . . .	4 1/2	86 7/8	87	86 7/8
POLEN. Certific. . .	4	—	—	—
Aand. Lot. fl. 500.		142 1/4	—	—
SPANJE. Nieuwe . .	1 1/4	19 11/16	—	—
Buitenl.	3	38 1/8	3/8	1/4
Binnenl. 6/m. . . .	3	33	33 1/16	33
Cert. Coup.		4 7/16	—	—
Amortisable		6 3/16	1/4	—
PORTUG. Lond. . . .	3	40	40 1/16	40
OOSTENR. Metal. . . 1816—1852. . . .	5	62 3/8	9/16	—
Dito 1849—1854. .	5	72 1/2	5/8	1/2
Dito Zilv. Nation. .	5	65 7/16	5/8	7/16
Dito 1847—1852. .	2 1/2	31 13/16	7/8	—
PRUISS. Lot. 1854. .	3 1/2	194	—	—
BRAZ. Lond. 1824. .	5	98	—	—
PERU 〃	4 1/2	—	—	—
MEXICO 〃	3	18	1/8	—
GREN. 〃	2 3/4	17 9/16	—	—
Uitgestelde.		6 9/16	11/16	—
ECUAD. Lond. . . .		3 3/4	7/8	3/4
VENEZ. 〃 . . .	4	—	—	—
Uitgestelde.	1 1/2	—	—	—

Lustelooze markt; Oostenrijksche met verkoopers weder lager; Ecuador 14 7/8, 15.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid. . . .	3	pCt.	89	à —
Spanje.	1 1/4	〃	20	à —
Mexico	3	〃	19 3/8	à —

PARIJS, heden.

Fransche certific.	4 1/2	pCt. fr.	—
〃 〃	3	〃	65.70
Spanje	3	〃	—
〃	1 1/4	〃	—

WEENEN, heden.

Metalliek	5 pCt.	73 3/4
Nationaal	5 〃	76 3/4
Wissel London	〃	10.65
Zilver	〃	13 1/2

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.